

Sygn. akt III USK 207/21

POSTANOWIENIE

Dnia 20 października 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Piotr Prusinowski

w sprawie z odwołania J. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R.

o rekompensatę z tytułu pracy w szczególnych warunkach,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 20 października 2021 r.,

na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 28 maja 2020 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 28 maja 2020 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w P. z dnia 18 grudnia 2019 r., którym uwzględniono odwołanie J.K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. z dnia 11 września 2019 r., odmawiającej wnioskodawcy prawa do rekompensaty z uwagi na nieudowodnienie co najmniej 15 - letniego okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przebytego do 31 grudnia 2018 r.

Sąd Apelacyjny przychylił się do stanowiska Sądu pierwszej instancji, zgodnie z którym okres służby wojskowej dla żołnierza zatrudnionego przed powołaniem do czynnej służby wojskowej w warunkach szczególnych (I kategorii zatrudnienia), który po zakończeniu tej służby podjął zatrudnienie w tych samych

warunkach, jest nie tylko okresem służby w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ale także okresem pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu § 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 24 listopada 2009 r., II UK 215/09 OSNP 2011 nr 15-16, poz. 219, z dnia 9 marca 2010 r., I UK 333/09, LEX nr 585739, z dnia 24 maja 2012 r., II UK 265/11, LEX nr 1169836, z dnia 17 maja 2012 r., I UK 399/11, LEX nr 1211140). Podkreślił, że art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych wyraźnie stanowi, że rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma co najmniej 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W konsekwencji Sąd Apelacyjny przyjął, że okres obywatelstwa zasadniczej służby wojskowej przez wnioskodawcę od dnia 26 października 1974 r. do dnia 6 października 1976 r. prawidłowo został zaliczony przez Sąd pierwszej instancji do stażu pracy w warunkach szczególnych, a powyższe nakazuje przyjąć, iż J.K. legitymuje się wszystkimi przesłankami warunkującymi przyznanie rekompensaty, o której mowa w art. 21-23 ustawy o emeryturach pomostowych.

Skargę kasacyjną oparto na naruszeniu prawa materialnego: art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jako oczywiście uzasadnionej, wobec rażącego naruszenia przepisów prawa materialnego wskazanych w podstawie kasacyjnej, to jest art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych w związku z art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej oraz art. 32 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z § 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, poprzez ustalenie, że z uwagi na zakwalifikowanie okresu zasadniczej służby wojskowej od 26 października 1974 r. do 6 października 1976 r. do stażu w warunkach szczególnych, co zdaniem Sądu powoduje, że wnioskodawca spełnia jednocześnie

przesłanki do przyznania prawa do rekompensaty (której przesłanki do przyznania reguluje ustawa o emeryturach pomostowych), podczas gdy wnioskodawca nie udowodnił 15-letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach, a w przypadku gdy uprawnień wnioskodawcy dot. przepisu art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie sposób utożsamiać z prawem do rekompensaty, które to świadczenie reguluje ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych. Zdaniem skarżącego okres zasadniczej służby wojskowej nie jest okresem zatrudnienia i nawet ustawa o powszechnym obowiązku obrony okresu tego nie zrównuje z zatrudnieniem, a jedynie nakazuje zaliczyć okres zasadniczej służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakresie określonych uprawnień i to wyłącznie w zakresie świadczeń przyznawanych na podstawie ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Okres zasadniczej służby wojskowej nie pozostaje również poza regulacją prawa ubezpieczeń społecznych, jest traktowany jako okres składkowy (art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy emerytalnej). Zdaniem skarżącego regulacji stwierdzającej, że okres zasadniczej służby wojskowej jest okresem pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie ma w rozporządzeniu z 7 lutego 1983 r., w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Ujęcie w nim tylko żołnierzy zawodowych (§ 10), tak jak w ustawie emerytalnej (art. 32 ust. 3 pkt 6), świadczy o regulacji zamkniętej i wyklucza lukę prawną. Nie można zatem zaakceptować tezy, że każda zasadnicza służba wojskowa jest traktowana jako okres zatrudnienia uprawniający do wcześniejszej emerytury na podstawie art. 32 (w związku z art. 184) ustawy emerytalnej, a już tym bardziej w zakresie świadczeń przyznawanych na podstawie ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Brak jest podstaw uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W myśl art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje

potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Ujęta w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłanka ma miejsce wtedy, gdy zasadność podniesionych w niej zarzutów wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji, o charakterze elementarnym polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitością i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał, względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2015 r., IV CSK 263/15, LEX nr 1940571). Oczywiście jest przy tym tylko to, co można dostrzec bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Zarzucane uchybienia muszą zatem mieć kwalifikowany charakter i być dostrzegalne w sposób oczywisty dla przeciętnego prawnika (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001 nr 3, poz. 52; z dnia z 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001 nr 10, poz. 156). W rozpoznawanej sprawie skarżący nie wykazał zaistnienia tak rozumianej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Zauważyć należy, że Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie jednolicie odnosi się do wskazanego problemu dotyczącego zaliczenia okresu zasadniczej służby wojskowej do pracy w warunkach szczególnych.

Kwestia zaliczenia okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej do stażu uprawniającego do wcześniejszej emerytury była przedmiotem uchwały siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 16 października 2013 r., II UZP 6/13 (OSNP 2014 nr 3, poz. 42). W uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy jednoznacznie rozstrzygnął - na korzyść ubezpieczonych - wątpliwości prawne w przedmiocie zaliczania zasadniczej służby wojskowej do okresu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym (obniżonym) wieku emerytalnym. Zgodne z tym stanowisko Sąd Najwyższy zawarł w wyroku z dnia 5 sierpnia 2014 r., I UK 442/13 (LEX nr 1491097), w którym stwierdził, że czas zasadniczej służby wojskowej

zalicza się do okresu uprawniającego do wcześniejszej emerytury z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Takie doliczenie jest możliwe tylko wówczas, gdy zainteresowany podjął pracę w szkodliwych warunkach w ciągu 30 dni od opuszczenia wojska. W wyroku z dnia 3 sierpnia 2016 r. Sąd Najwyższy podkreślił, że przepis art. 108 ust. 1, a następnie art. 120 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej nadawał żołnierzom zasadniczej lub okresowej służby wojskowej szczególne uprawnienia, nakazując wliczenie czasu odbywania służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym żołnierz podjął pracę, w zakresie wszelkich uprawnień wynikających nie tylko z Kodeksu pracy (a zatem prawnopracowniczych), ale także z przepisów szczególnych. Z przepisów tych wynikała zatem czytelna i językowo jednoznaczna zasada, że pracownikowi, który we wskazanym terminie po zakończeniu służby wojskowej podjął pracę u pracodawcy, u którego był zatrudniony w chwili powołania do tej służby, czas odbywania służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął pracę, w zakresie wszelkich uprawnień wynikających z Kodeksu pracy oraz przepisów szczególnych. Powołane przepisy statuowały zatem fikcję prawną, odnoszącą się do wszelkich (tak z zakresu prawa pracy, jak i zabezpieczenia społecznego - *lege non distinguente nec nostrum est distinguere*) przepisów szczególnych (I UK 283/15, LEX nr 2148646).

Przytoczone wyżej orzecznictwo ma również zastosowanie w przypadku wliczania zasadniczej służby wojskowej do wymaganego stażu pracy w szczególnych warunkach w związku z ubieganiem się o rekompensatę z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach na podstawie art. 21 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2019 r., II UK 188/18, LEX nr 2690869; z 5 listopada 2020 r., II UK 407/19, LEX nr 3075150). Co więcej Sąd Apelacyjny wydając zaskarżone orzeczenie doszedł do przekonania, że ustalony w sprawie stan faktyczny, notabene wiążący Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym, pozwala na zaliczenie okresu zasadniczej służby wojskowej do okresu pracy w szczególnych warunkach. W świetle wskazanego orzecznictwa brak jest podstaw do uznania, że tego typu rozstrzygnięcie zapadło z oczywistym, rażącym naruszeniem przepisów

prawa lub podstawowych zasad prawa, widocznym bez potrzeby głębszej analizy sprawy.

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.